

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Petra Průchy, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **A. O.**, zastoupen Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímálovou, advokátkou se sídlem Muchova 9/223, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 2. 2010, č.j. OAM-290/VL-16-ZA04-PD3-2002, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 10. 2010, č. j. 4 Az 5/2010 – 21,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Zástupkyni stěžovatele Mgr. Dagmar Rezkové Dřímálové **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 4800 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností žalobce (dále též „stěžovatel“) brojil proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 10. 2010, č. j. 4 Az 5/2010 – 21 (dále též „napadený rozsudek“). Tímto rozsudkem městský soud zamítl žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 2. 2010, č.j. OAM-290/VL-16-ZA04-PD3-2002, e.č. V 031892 (dále též „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaný rozhodl, že doplňková ochrana udělená stěžovateli podle § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neprodlužuje pro existenci důvodu podle § 17a odst. 1 písm. a) citovaného zákona o azylu.

Napadeným rozhodnutím žalovaný zamítl žádost stěžovatele o prodloužení doplňkové ochrany. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný uvedl, že stěžovatel podal dne 19. 1. 2010 žádost o prodloužení doplňkové ochrany, která mu byla pravomocně udělena dne 18. 12. 2006 na dobu 15 měsíců, a to proto, že se politická situace v Bělorusku

nijak nezměnila a stále tak trvají důvody, pro něž mu byla doplňková ochrana udělena. Stěžovatel při pohovoru uvedl, že v Bělorusku měl potíže s tamní politickou situací. Dále tvrdil, že má od svých známých informace, že lidé jako on jsou pronásledováni; o nějakém konkrétním případě postihu ale informace neměl. V případě návratu do vlasti by byl vystaven nebezpečí. Žalovaný vyložil ustanovení § 53a odst. 1 zákona o azylu a uvedl, že doplňková ochrana se odejme, pokud okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že doplňkové ochrany není již zapotřebí. Žalovaný uvedl, že stěžovateli byla udělena doplňková ochrana z důvodu hrozícího skutečného nebezpečí vážné újmy v zemi, jejíž je státním občanem, a byla mu žalovaným ještě dvakrát prodloužena. Důvodem byla skutečnost, že dne 20. 12. 2005 běloruský prezident Lukašenko podepsal zákon Běloruské republiky č. 71-3 ze dne 15. 12. 2005 „*O vnesení doplnění a změn do některých zákonů Běloruské republiky z důvodu zpřísnění odpovědnosti za činy namířené proti člověku a společenské nebezpečnosti*“, který zavedl trestní odpovědnost za diskreditaci republiky po vzoru sovětské legislativy 70. let minulého století. Každý občan, který poskytne cizí vládě nebo zahraniční organizaci vědomě lživé údaje o politické, ekonomické, vojenské nebo mezinárodní situaci v Bělorusku, může být odsouzen až ke dvěma letům odnětí svobody. Žalovaný tedy nemohl vyloučit, že by žadatel nebyl po svém návratu do vlasti vystaven nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu. Při posouzení žádosti stěžovatele o prodloužení doplňkové ochrany žalovaný hodnotil, zda skutečnosti uváděné stěžovatelem v průběhu správního řízení je možno posoudit jako důvod pro prodloužení udělené doplňkové ochrany ve smyslu § 53a odst. 1 zákona o azylu. K tomu účelu si žalovaný opatřil informace, konkrétně Zprávu Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv za rok 2008 ze dne 25. 2. 2009, Informace Člověka v tísní – společnosti při ČT, o. p. s., č. j. OAM-166-34/2006, Informace Ministerstva zahraničních věcí č. j. 113160/2008-LPTP, ze dne 28. 4. 2008, a ze dne 22. 9. 2009, č. j. 1166621/2009-LPTP a informací z Databanky ČTK-Bělorusko, aktuální verze.

Z uvedených podkladů podle žalovaného vyplývá, že není znám žádný pokus o pronásledování neúspěšných žadatelů o azyl, a to ani v těch případech, kdy jména byla zmíněna ve sdělovacích prostředcích. Je sice pravděpodobné, že neúspěšní žadatelé svůj pokus o získání azylu v jiné zemi před domácími úřady a okolím tají, nicméně takový trest by zcela jistě neunikl pozornosti minimálně domácích lidskoprávních organizací, tudíž lze takové případy jistě vyloučit (ani ČTK o takových případech nehovoří). Žalovaný tedy vyloučil možnost, že by stěžovateli hrozilo nebezpečí vážné újmy v případě návratu do vlasti, tedy jeho případné uvěznění (a s tím související možné mučení nebo nelidské či ponižující zacházení) v souvislosti s pobytem a žádostí o azyl v zahraničí. Státní orgány ČR v souladu se zákonem o azylu neposkytují žádné informace běloruským státním orgánům o tom, kdo zde žádá o udělení mezinárodní ochrany, a nestalo se tak tedy ani v tomto případě. Samotný pobyt osoby mimo Bělorusko není trestný, naopak se vzhledem k ekonomické migraci běloruských občanů stává velmi častým a rozšířeným jevem. Žalovaný shledal, že důvody, pro něž byla doplňková ochrana udělena, již zanikly nebo se změnily do té míry, že této formy ochrany již nemá stěžovatel zapotřebí [§ 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu]. Závěrem žalovaný doplnil, že stěžovatel v rámci řízení o prodloužení doplňkové ochrany neuvedl a ani žalovaný nezjistil takové skutečnosti, na základě nichž by mohla žadateli hrozit vážná újma uložením nebo vykonáním trestu smrti ve smyslu § 14a odst. 1 písm. a) zákona o azylu. Z informací o zemi původu ani nevyplývá, že by v Bělorusku probíhal mezinárodní nebo vnitřní ozbrojený konflikt ve smyslu

ustanovení § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Případné vycestování stěžovatele tak nepředstavuje rozpor s mezinárodními závazky ČR ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Z těchto důvodů žalovaný zamítl žádost stěžovatele o prodloužení doplňkové ochrany a rozhodl, že doplňková ochrana udělená podle § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, se neprodlužuje pro existenci důvodu podle § 17a odst. 1 písm. a) citovaného zákona.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel žalobu, kterou městský soud napadeným rozsudkem zamítl. V odůvodnění uvedl, že při posouzení žádosti ze dne 19. 1. 2010 vycházel žalovaný při posouzení důvodnosti podané žádosti z nově získaných podkladů o Bělorusku. Z těchto podkladů vyplývá, že nejsou známy žádné případy represí neúspěšných žadatelů o azyl po legislativních změnách v roce 2005. Pokud stěžovatel namítal porušení § 2 odst. 4, § 3 a § 68 odst. 3 správního řádu, omezil se pouze na obecná tvrzení, aniž by uvedl, o jaká konkrétní pochybení žalovaného se jednalo. Městský soud neshledal, že by žalovaný vycházel z nedostatečně zjištěného stavu věci. Bylo provedeno dostatečné dokazování zjištěním informací o zemi původu do roku 2009. Tyto skutečnosti byly náležitě vyhodnoceny a žalovaný ve smyslu ustanovení § 68 odst. 3 správního řádu v odůvodnění uvedl důvody výroku rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů. Z uvedených dokladů lze dovodit, že přes nedemokratičnost režimu dochází ke zlepšení vztahů se Západem. Projevem této snahy je i omilostnění a propuštění politických vězňů. V případě stěžovatele se jedná o osobu, které nebyla udělena mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12 zákona o azylu, protože nebylo prokázáno, že by byl pronásledován v Bělorusku za uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Z těchto důvodů proto bylo při podání jeho první žádosti o udělení mezinárodní ochrany rozhodnuto o udělení doplňkové ochrany pro obavy z aplikace legislativních změn trestního řádu a trestního zákoníku Běloruska na neúspěšné žadatele o mezinárodní ochranu. Městský soud zdůraznil, že stěžovatel není osobou, která byla sledována státními orgány Běloruska a hrozilo jí z těchto důvodů pronásledování. Jeho obavy z návratu do Běloruska pramení pouze z toho, že v České republice požádal o udělení mezinárodní ochrany. Stěžovatel se obává, že i když nebylo prokázáno, že by byl někdo ze žadatelů po návratu postižen z těchto důvodů, není vyloučeno, že k tomu může třeba v jeho případě dojít. Městský soud považuje tuto pravděpodobnost za téměř nulovou, a proto se domnívá, že žalobci nehrozí zacházení rozporné s článkem 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Z uvedených důvodů městský soud uzavřel, že nejsou dány důvody pro udělení doplňkové ochrany podle ustanovení § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu. Stěžovateli nehrozí uložení nebo vykonání trestu smrti, mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu a jeho vycestování není v rozporu s mezinárodními závazky ČR. Z toho městský soud dovodil, že byly dány podmínky pro odnětí udělené doplňkové ochrany podle ustanovení § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu.

V kasační stížnosti proti napadenému rozsudku stěžovatel uvedl, že v době, kdy žalovaný vydal rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany stěžovateli ze dne 14. 11. 2006, byl již zákon Běloruské republiky č. 71-3 v účinnosti bezmála jeden rok. Dále poukázal na skutečnost, že v době vydání druhého a třetího rozhodnutí o prodloužení doplňkové

ochrany ze dne 25. 2. 2008, resp. dne 4. 3. 2009 byl zákon Běloruské republiky č. 71-3 v účinnosti necelé 3 roky, resp. 4 roky, již muselo být žalovanému z jeho činnosti známo, jaký je osud neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do Běloruska, jakož i to, jak v praxi probíhá aplikace zákona Běloruské republiky č. 71-3. Obdobně argumentoval stěžovatel i časovým sledem datace zpráv informací MZV ČR ze dne 28. 4. 2008, informace Člověka v tísní – společnosti při ČT, o. p. s. ze dne 10. 7. 2006 a Zprávy MZV USA o stavu dodržování lidských práv za rok 2008 ze dne 25. 2. 2009, na které se žalovaný v napadeném rozhodnutí odkazoval. Přes tyto rozpory v postupu a postoji žalovaného byly v této době (tj. únor 2008 a březen 2009) shledány důvody pro prodloužení doplňkové ochrany stěžovateli. Žalovaný tedy při prodloužení doplňkové ochrany stěžovatele ze dne 14. 11. 2006 vycházel ze stejných informací, z jakých vycházel i v napadeném rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany, zejména Informace Člověka v tísní – společnosti při ČT, o. p. s. ze dne 10. 7. 2006. Stěžovatel podotkl, že podával žádost o prodloužení doplňkové ochrany z důvodu, že politická situace v Bělorusku se od podání jeho první žádosti o mezinárodní ochranu nezměnila, neboť tam přetrvává diktatura prezidenta, je ohrožena svoboda i život stěžovatele jako člověka, který vystupoval proti vládní politice a bojoval za lidská práva. Tyto skutečnosti připustil i žalovaný při rozhodování o první žádosti o mezinárodní ochranu. Jiné zdroje informací však popisují situaci v Bělorusku značně odlišně, než jak uvádějí zprávy zahraničních agentur. V zemi není politická stabilita, nefunguje demokracie a vše je sledováno (noviny, televize a internet). Stěžovatel tak trvá na tom, že v případě návratu do země původu mu z důvodů, jež blíže nerozvedl v rámci pohovorů a žaloby, hrozí reálné nebezpečí, že by byl vystaven takovému jednání tamních státních orgánů, které by zakládalo důvod pro udělení, resp. prodloužení doplňkové ochrany ve smyslu ustanovení § 14a odst. 1 a odst. 2 zákona o azylu, což ze strany soudu a žalovaného nebylo zohledněno. S tímto odůvodněním navrhl, aby byl napadený rozsudek z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. zrušen a věc byla vrácena k dalšímu řízení městskému soudu.

Nejvyšší správní soud se v první řadě zabýval přípustností kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že kasační stížnost je přípustná ve smyslu ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

Dále musel Nejvyšší správní soud při rozhodování o kasační stížnosti posoudit, zda jsou splněny podmínky řízení. Nejvyšší správní soud proto zkoumal otázku, zda je kasační stížnost přijatelná ve smyslu § 104a s. ř. s., tedy zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Vycházel přitom z usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, v němž byl podán výklad pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, o nějž se i nadále opírá rozhodovací činnost Nejvyššího správního soudu ve věcech mezinárodní ochrany. Podle tohoto usnesení je podstatným přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. V zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech azylu je pak nejenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti

a svoji stížnost opřít o některý z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s., nýbrž také uvést, v čem spatřuje - v mezích kritérií přijatelnosti - v konkrétním případě podstatný přesah svých vlastních zájmů a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

Ve stěžovatelově zájmu tedy bylo, aby ve své kasační stížnosti uvedl konkrétní důvody, na základě kterých by bylo možné posoudit jeho kasační stížnost tak, že podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a proto by nebylo na místě ji odmítnout ve smyslu § 104a s. ř. s. Stěžovatel však ve své kasační stížnosti neuvedl žádné skutečnosti, které by svědčily o tom, že podaná stížnost přesahuje jeho vlastní zájmy, a ani z kasační stížnosti či soudního spisu nejsou takové skutečnosti zjevné. Z hlediska výše uvedeného Nejvyšší správní soud konstatuje, že důvody přijatelnosti uplatněné stěžovatelem v podané kasační stížnosti nesplňují výše uvedená kritéria. Stěžovatel pouze namítal rozpory v hodnocení podkladů žalovaným v jednotlivých řízeních o jeho žádostech na prodloužení doplňkové ochrany, kdy žalovaný měl v napadeném rozhodnutí na základě hodnocení zčásti stejných podkladů dospět k jinému právnímu hodnocení poměrů v Běloruské republice a z toho plynoucímu neprodloužení doplňkové ochrany. Namítal, že mu při návratu do Běloruska hrozí nebezpečí ze strany státních orgánů.

Nejvyšší správní soud musí poukázat na to, že se k aplikaci čl. 369-1 běloruského trestního zákoníku po jeho novelizaci zákonem č. 71-3 ze dne 15. 12. 2005 „*O vnesení doplnění a změn do některých zákonů Běloruské republiky z důvodu zpřísnění odpovědnosti za činy namířené proti člověku a společenské nebezpečnosti*“ (zavedení trestného činu diskreditace republiky, tj. poskytnutí vědomě lživých údajů o politickém, ekonomickém, sociálním, vojenském nebo mezinárodním postavení Běloruské republiky, cizímu státu, zahraniční nebo mezinárodní organizaci) vůči neúspěšným žadatelům o azyl po jejich návratu do Běloruské republiky již vyjádřil v řadě rozhodnutí, např. v rozsudku ze dne 4. 11. 2009, č. j. 2 Azs 42/2008 – 125, www.nssoud.cz, či v rozsudku ze dne 24. 3. 2010, č. j. 2 Azs 60/2009 – 63, www.nssoud.cz. Nejvyšší správní soud v těchto rozhodnutích dospěl k závěru, že doposud nejsou známy případy, že by neúspěšní žadatelé o azyl byli po svém návratu do Běloruské republiky v tomto ohledu postihováni, případné postihy jsou zaměřeny na aktivní politické odpůrce režimu, nebo jejich sympatizanty. Nejvyšší správní soud v citovaných rozsudcích uzavřel, že za situace, kdy se stěžovatel jakkoli politicky neangažoval, byla pravděpodobnost hrozícího nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu v případě jeho návratu do Běloruské republiky téměř nulová, resp. nebylo přiměřeně pravděpodobné jeho uvěznění ani dáno reálné nebezpečí nelidského a ponižujícího zacházení. V rozsudku ze dne 20. 11. 2009, č. j. 1 Azs 104/2008 - 61, www.nssoud.cz, který se týkal stejné problematiky, Nejvyšší správní soud uvedl, že podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva týkající se čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod musí být ve vztahu k hrozbě nelidského a ponižujícího zacházení splněno, že stěžovateli hrozí „reálné“ nebezpečí takového zacházení. Tímto pojmem se zabýval Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82, ve kterém uvedl: „*Reálným nebezpečím*“ (srov. rovněž § 14a odst. 1 zákona o azylu, jež užívá ve stejném významu slovní spojení „*skutečné nebezpečí*“) nutno rozumět, že ve významném procentu případů obdobných situací stěžovatele dojde k nežádoucímu následku, takže stěžovatel má dobré důvody se domnívat, že takovýto následek může s významnou pravděpodobností postihnout i jeho. (...) ve vztahu k hrozbě nelidského a ponižujícího zacházení podle čl. 3 Úmluvy

o ochraně lidských práv a základních svobod musí být splněn vyšší důkazní standard než ve vztahu k odůvodněnému strachu z pronásledování podle § 12 zákona o azylu.“ Z podkladů, které v posuzované věci hodnotily jak žalovaný, tak i městský soud, nevyplynulo, že by stěžovateli po návratu do Běloruské republiky mělo hrozit takovéto reálné či „skutečné“ nebezpečí.

Obdobně v rozsudku ze dne 28. 5. 2009, č. j. 3 Azs 13/2009 - 47, kde byl řešen rovněž případ neprodloužení doplňkové ochrany žadatelce o mezinárodní ochranu pocházející z Běloruska, se Nejvyšší správní soud vyjádřil k postupu žalovaného tak, že shledal jako postačující úvahy žalovaného o tom, zda nové podklady správního rozhodnutí (zprávy o zemi původu žalobkyně) mu umožnily opačné rozhodnutí ve věci, resp. zda správním orgánem opatřené informace o zemi původu žalobkyně poskytují dostatečný podklad pro posouzení toho, zda okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu, se změnily do té míry, že již příslušné ochrany není třeba. Jednalo se o tytéž podklady, jaké hodnotil žalovaný i v nyní posuzované věci (tzn. zejména informace organizace *Člověk v tísni – společnost při ČT, OPS*, č. j. OAM-166-34/2006, ze dne 10. 7. 2006, zprávu Ministerstva zahraničí č. j. 113160/2008-LPTP). Výslovně uvedl, že *„v případě institutu doplňkové ochrany posuzuje totiž žalovaný skutečnosti proměnné v čase, respektive aktuálními informacemi ověřuje trvání hrozící vážné újmy podle § 14a odst. 2 zákona o azylu. Stěžovatel dostatečně zjišťoval skutkový stav obstaráním si relevantních a aktuálních informací o zemi původu žalobkyně a měl při svých závěrech již postaveno na jisto, že návrat neúspěšných žadatelů o azyl do Běloruska s sebou nenese negativní následky“*. Pokud tedy žalovaný hodnotil tytéž podklady v různých řízeních s časovým odstupem odlišně, neporušil tím princip předvídatelnosti ani legitimního očekávání, jak namítal stěžovatel, neboť běh času zde působí jako faktor ovlivňující váhu zjištění o poměrech v zemi původu, které následkem toho získávají znak stability.

Nejvyšší správní soud uzavřel, že neshledal přijatelnost kasační stížnosti z důvodů tvrzených stěžovatelem (§ 104a s. ř. s.), a ani z úřední povinnosti pak nenalezl žádnou zásadní právní otázku, k níž by byl nucen se vyjádřit v rámci sjednocování výkladu právních předpisů a rozhodovací činnosti krajských soudů. Proto stěžovateloivu kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

Podle § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s. nemá při odmítnutí kasační stížnosti žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

Ustanovené zástupkyni stěžovatele náleží v souladu s § 11 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za dva úkony právní služby učiněný v řízení o kasační stížnosti ve výši 2100 Kč za úkon (převzetí a příprava zastoupení - 2. 2. 2011, doplnění kasační stížnosti - 8. 4. 2011) a dále náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 300 Kč podle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky za každý úkon právní služby, celkem tedy 4800 Kč. Ačkoliv ustanovená zástupkyně doložila osvědčení o registraci k placení DPH, úkony právní služby v zastoupení stěžovatele provedla před účinností registrace k placení této daně (1. 5. 2011), a proto jí odměna nebyla zvýšena o částku DPH. Odměna bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. července 2011

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu